

KELIAI Į EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINIUS FONDUS

Vaiva LANKELIENĖ

Lietuvos jūrų muziejaus Tarptautinių ryšių ir projektų valdymo skyriaus vedėja

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą atsirado palankios galimybės naudotis struktūrinių fondų teikiama parama. Pirmame etape struktūrinių fondų parama buvo administruojama remiantis Bendruoju programavimo dokumentu (BPD). Šiuo metu yra patvirtinta dalinio finansavimo programa 2007–2013 m. Susipažinti su programa galima Finansų ministerijos interneto svetainėje www.ukmin.lt, rubrikoje „Europos Sąjungos struktūrinė parama“.

Kultūra nebuvo išskirta kaip savarakiška sritis nei Bendrajame programavimo dokumente, skirtame 2004–2006 m. laikotarpiui, nėra ji išskirta ir „Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje“ bei keturiose veiksmų programose, skirtose šiai strategijai įgyvendinti: „Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa“, „Ekonomikos augimo veiksmų programa“, „Sanglaudos skatinimo veiksmų programa“ ir „Techninės paramos veiksmų programa“. Kultūros sektoriaus atstovams dažniausiai kyla klausimas apie tikėtiną struktūrinių fondų paramos naudą jų atstovaujamos organizacijos.

Detaliau išnagrinėjus strategijos prioritetus ir jų įgyvendinimo priemones galima rasti nišų, kurias turėtų užpildyti kultūros projektai. Pagal „Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos“ „Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą“ kultūros įstaigos gali pretenduoti į dalinę paramą pagal 1 prioritetą „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“, kurio vienas iš tikslų yra gerinti darbuotojų ir įmonių prisitaikymą prie rinkos poreikių. Šiame prioritete didelis dėmesys yra skiriamas žmogiškųjų išteklių tobulinimui viešajame sektoriuje. Šio prioriteto veiksmingumą liudija ir Lietuvos muziejų asociacijos sėkmingai įgyvendintas projektas „XXI a. muziejininkų kompetencijos ir gebėjimų ugdymas“, kurio pagrindinis tikslas buvo Lietuvos nacionalinių

ir regioninių muziejų darbuotojų pagrindinių įgūdžių ugdymas ir kvalifikacijos kėlimas, siekiant stiprinti muziejų kultūrinę bei edukacinę veiklą visuomenėje ir geriau tenkinti jos poreikius.

„Sanglaudos skatinimo veiksmų programoje“ yra numatyti net keli prioritetai, kuriais remiantis kultūros organizacijos gali teikti paraiškas finansavimui iš ES struktūrinių fondų gauti. 1 priemonės prioritetas „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ apima visą kompleksą veiksmų, kurių pagrindinis tikslas – skatinti efektyvų vietos potencialo panaudojimą ūkio plėtrai. Vienas iš tikslų, kurių atliepdamos gali teikti paraiškas ir kultūros įstaigos, yra atvykstamojo ir vietos turizmo skatinimas, panaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei kuriant patrauklesnes aktyvaus poilsio sąlygas.

Lietuvos jūrų muziejui galimybes gauti ES struktūrinių fondų paramą padidino PHARE PPF programos lėšos, kurios buvo skirtos parengti projektus, kuriuos ateityje būtų galima finansuoti iš struktūrinių fondų. 2003 m. tam buvo skirta 2,8 mln. eurų. Vienintelis ir pats svarbiausias reikalavimas buvo tas, kad siūlomas projektas turi atitikti tam tikrus BPD 2004–2006 m. periodo prioritetus ir įgyvendinimo priemones. Tačiau gautos PHARE PRP programos lėšos dar nebuvo garantija, kad būtent šiam projektui bus suteikta ir struktūrinių fondų parama.

Unikalus pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Koppalyje

Lietuvos pajūrio kultūrinio ir gamtinio turizmo potencialas yra didelis ir patrauklus, tačiau nėra iki galo išnaudojamas dėl keleto priežasčių:

- nėra išplėtotą jūrinio ir vidaus vandenių turizmo infrastruktūra;

- akivaizdūs struktūriniai ir išsidėstymo trūkumai bei laisvalaikio pramogų nebuvimas.

Gamtinių ir kultūrinių išteklių regione koncentracija leidžia teigti, kad Pajūrio regionas turi palankiausias sąlygas aktyvaus poilsio turizmo plėtrai. Tačiau kol kas Vakarų Lietuvoje nėra nė vieno ištisisus metus veikiančio šiuolaikiško pramogų, poilsio ar sveikatingumo paslaugų komplekso, pažinimo parko.

Atliktos Lietuvos jūrų muziejaus ir pajūrio lankytojų apklausos dar kartą patvirtino seną tiesą, kad dabartinės siūlomos turizmo ir laisvalaikio paslaugos ar pramogos bei ryškus jų sezoniškumas neskatina Lietuvos gyventojų ilgiau užsibūti pajūryje, užsienio turistų ilgiau pasilikti Lietuvoje, mažina Lietuvos turizmo produkto konkurencingumą kitų Baltijos regionų atžvilgiu.

Atsižvelgiant į šiuos argumentus Lietuvos jūrų muziejaus darbuotojams kilo mintis Kopgalyje įkurti jūros pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parką. Juo labiau kad dalis šiam kompleksui reikalingos infrastruktūros jau dabar puikiai funkcionuoja.

Objektas yra planuojamas šiaurinėje Kuršių nerijos pusiasalio dalyje, prie įplaukos į Klaipėdos uostą. Planuojama jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parko Kopgalyje teritorija – 130 tūkst. m². Didžiąją dalį teritorijos (11,7 tūkst. m²) panaudos teise valdo Lietuvos jūrų muziejus.

Pagrindinis projekto „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje“ tikslas – prisidėti prie Lietuvos ekonominės ir socialinės darnos raidos šalyje vystant aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūrą, steigiant unikalius poilsio, pramogų, sveikatingumo centrus ir rekreacijos objektus.

Gauti finansavimą būtinausiems planuojamo projekto dokumentams parengti atsirado galimybė detaliam išnagrinėjus Bendrąjį programavimo dokumentą ir gaires pareiškėjams ES struktūrinių fondų paramai gauti. Paaiškėjo, kad būsimasis pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje atitinka vieną iš „Sanglaudos skatinimo plėtros veiksmų programos“ įgyvendinimo prioritetų priemonių – „Turizmo infrastruktūros vystymas“.

Projekto techninei dokumentacijai parengti Lietuvos jūrų muziejus 2003 m. iš PHARE PPF programos gavo 236 tūkst. eurų (814 860 Lt). Už šias lėšas buvo parengti šie privalomieji projekto dokumentai:

galimybių studija, architektūrinė koncepcija, inžinerinė koncepcija, patvirtintas detalusis planas, atlikta poveikio aplinkai analizė. Preliminari projekto vertė – 20 374 768 eurai (70 349 999 Lt).

Parengus visą dokumentaciją, buvo nuspręsta teikti paraišką dėl finansavimo ES struktūrinių fondų lėšomis. 2008 m. rugpjūčio mėn. VŠĮ „Lietuvos verslo paramos agentūra“ buvo pateiktas projekto „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje“ aprašas dėl tolesnio projekto įgyvendinimo finansavimo.

Projektas „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje“ yra įgyvendinamas trimis etapais:

I etapas – galimybių studijos ir priešprojektinės dokumentacijos rengimas – galutinė ataskaita pateikta 2006 m. lapkričio mėn. Paslaugų teikėjas – COWI/AS;

II etapas – jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parko Kopgalyje teritorijos ir pastatų projektavimas;

III etapas – jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parko Kopgalyje pastatų statyba ir teritorijos tvarkymas.

Kopgalyje įkurtas Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas ženkliai prisidės prie Lietuvos turizmo infrastruktūros plėtros – jis bus pirmas visus metus veikiantis tokio pobūdžio laisvalaikio ir pramogų parko bei Lietuvos jūrų muziejaus kompleksas, turiniu, paskirtimi, eksploatacijos požiūriu neturintis analogų Europoje.

Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parką Kopgalyje sudarys keturių lygiavertės dedamosios:

- *Pažinimo centras* (Lietuvos jūrų muziejaus jūrų gamtos, rekonstruotos modernios laivybos istorijos ir akvariumo ekspozicijos, rekonstruoti ruonių, Šiaurės jūrų liūtų ir pingvinų baseinai, etnografinė pajūrio žvejo sodyba, įrengta mažųjų laivų prieplauka, įrengta etnografinė vaikų žaidimų aikštelė, įkurtas jūros gamtos ir istorijos paveldo tyrimų bei informacijos centras);

- *Delfinų terapijos centras* (įrengti specialūs baseinai užsiėmimams su neįgaliais vaikais ir suaugusiais, įrengti lauko baseinai delfinams, įrengti specialistų kabinetai, įrengtas baseinas delfinų ir Kalifornijos jūrų liūtų edukaciniams pasirodymams, įkurtas neįgalųjų edukacinis centras);

- *Poilsio ir sveikatingumo kompleksas* (įrengtas pagrindinis baseinas su geoterminiu vandeniu, temi-

nis vaikų baseinas su geoterminiu vandeniu, šildomas atviras baseinas ir vonios su jūros vandeniu);

- *Atstatytas Kopgalio kaimas (pastatyti 5 etnografinio stiliaus pastatai)* (sukurta etnografinio stiliaus apgyvendinimo ir maitinimo infrastruktūra delfinų terapijos užsiėmimuose dalyvaujantiems neįgaliesiems bei jų šeimos nariams, apgyvendinimo paslaugos turistų grupėms (iki 40 asmenų), įrengtos konferencijų patalpos).

Įgyvendinus šį projektą Kopgalyje įkurtas jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas ženkliai prisidės prie aktyvaus

atvykstamojo ir vietinio turizmo skatinimo bei Lietuvos turizmo infrastruktūros vystymo, sukurs naują turizmo traukos centrą, panaudojant gamtos, kultūros ir paveldo objektus bei viešąją turizmo infrastruktūrą ir paslaugas, kurios užtikrins ilgalaikių darbo vietų kūrimą, pagerins Lietuvos, kaip turizmo šalies, įvaizdį.

Kopgalyje įrengus Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parką bus užtikrintas projekto ilgalaikiškumas, kadangi šis jungtinis kompleksas funkcionuos ir pasibaigus ES struktūrinių fondų finansavimui. ■